

N:o 28.

Af herr **Lithander**, *angående skrifvelse till Konungen i fråga om villkoren för statens förvärfvande af äganderätt till Gellivara och Kirunavara malmfält.*

Sedan flera år tillbaka har det stora bolag, som förvärfvat äganderätten till Gellivara malmfält i Norrbottens län, tilldragit sig en uppmärksamhet inom och utom landet af beklaglig art. Dess transaktioner och processer, dess mångfaldiga, mer eller mindre tvifvelaktiga bolag, som afsett det ena att uppsluka andra, och dess i öfrigt mer eller mindre oklara förhållanden hafva varit egnade att inom affärsvärlden, synnerligast i andra länder, där svensk kredit plägar sökas, skada det svenska namnet och minska förtroendet till svenska företag i allmänhet.

Med förbigående af hvad som om de förmåner, detta bolag fått af staten, kunde vara att säga, men med beklagande af den ringa handlingsfrihet, som i hithörande afseenden blifvit åt staten förbehållen, vill jag framhålla det önskvärda, för att icke säga det nödvändiga däruti, att staten, då tillfälle därtill gifves, till måttligt pris förvärfvar äganderätten till Gellivara och Kirunavara malmfält samt därmed då äfven oinskränkt rätt att bestämma, på hvad sätt och af hvem som ifrågasatt fält för framtiden få bearbetas. Den förut ifrågasatta rättigheten för bolaget att i händelse af försäljning få förbehålla sig arrenderingsrätt under 40 à 60 års tid för en försvinnande liten afgift bör naturligtvis ingalunda medgifvas.

Det synes mig icke osannolikt, att förhållanden emellertid kunna inträffa, som kanske snart nog påkalla en alldeles särskild försiktighetsåtgärd från den svenska statens sida. Tvenne sådana förhållanden framskymta redan däri, att aktierna i Gellivara bolag icke med säker-

het komma att längre stanna i svenska mäns ägo samt att man i Norge redan nu funderar på att belägga den svenska malm, som på Ofotenbanan utföres öfver Narvik, med utförselafgifter. Det enda och rätta korrektivet från svensk sida mot sådana eventualiteter är naturligtvis att åsätta svensk järnmalm en verksam exporttull, ty eljest blir det ju åt utländske aktieegare i de svenska bolagen eller åt norska statsverket, som svenska staten med stor penningeuppoffring beredt tillfälle att göra sig afsevärd vinst på våra svenska malmtillgångar.

När den dagen kommer, då man måste besluta sig för det ena eller det andra — köp af malmfälten eller exporttull på svensk järnmalm — då går det icke an, att beslutet blir fördröjdt af långa utredningar och inhämtandet af nödiga upplysningar, ty sådan utredning och sådana upplysningar böra då ligga färdiga.

På grund af hvad jag här ofvan anført beder jag få föreslå,

att Riksdagen i underdånig skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, på hvilka vilkor och till hvilket pris statsverket eventuellt bör söka förvärfva äganderätt till Gellivara och Kirunavara malmfält af det eller de bolag, som visat sig vara rätte ägare till desamma.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 27 januari 1903.

P. Em. Lithander.